

MESTSKÉ
KULTÚRNE
CENTRUM

DIVADELNÝ SÚBOR
HVIEZDOSLAV

LUDVIG HOLBERG

Jeppe z Vršky

KOMEDIA

HRA JE VENOVANÁ 85. VÝROČIU DLHOROČNÉHO ČLENA SÚBORU

Petra Königa

92. SEZÓNA

135. PREMIÉRA

Slovo upravitel'a a re'izisera

Keď som v januári tohto roku verejne vyslovil návrh, aby sme v nasledujúcej sezóne, teda od septembra, mohli pripraviť Holbergovu komédiu Jeppe z vršku, myslel som si, že skúškové obdobie prebehne hladko, bez komplikácií.

O schopnostiach pána Petra Königa som od začiatku nepochyboval. Je to ochotník, ktorého by som, hlavne pre jeho schopnosti a skúsenosti, mohol pokojne označiť za profesionálneho herca. Textový a situačný part v tejto inscenácii je postavený na hlavnom hrdinovi príbehu, bol som hlboko presvedčený, že pán König, napriek svojmu veku, zvládne postavu Jeppeho hravo. Nemýlil som sa. Peter je herec, ktorému stačí naznačiť, ktorým smerom a v ktorej situácii sa postava uberá. Peter okamžite zareagoval, postava dostala šírku a hĺbku, dokonale sa stotožnil s nešťastnou polohou hlavného hrdinu a postačili naozaj len drobnosti, na ktoré by bol určite prišiel aj sám v procese prípravy.

Na nešťastie postava typu silného charakteru vyžaduje spolupartnerstvo všetkých postáv. Preto trvalo dlhšie, kým ostatní kolegovia pochopili, čo je to charakterové divadlo, že nestačí len predstavovať istú figúrku, ale že každá postava musí na javisku žiť životom naozajstného človeka, so svojou minulosťou a prítomnosťou. Dúfam, že sa nám to spolu podarilo a že ostatní herci neskĺznu do navyknutej šablóny.

Pokiaľ ide o dramatickú predlohu, mnohí sa nazdávajú, že je tematicky už dávno prekonaná, že smrdí starinou. Samotný sujet predstavenia je platný už niekoľko tisícročí a predpokladám, že bude ešte ďalších tisíc rokov. Na odstránenie onej stariny mi postačila ceruzka a škrť v jednom výstupe, ktorý som nahradil nie aktuálnou situáciou, ale spomienkou Jeppeho na bytosť, ktorá ho mala naozaj rada a ktorú on naozaj miloval. Dokonca som si dovolil ponechať krátku veršovanú moralitu, napísanú samotným autorom, ktorá jemne naznačuje, že už v jeho časoch fungovali krčmové reči o spoločenských a politických problémoch, kde je každý kráľom, generálom, prezidentom a dobre vie, ako sa dajú riešiť problémy spoločnosti.

Prajem vám príjemné sledovanie výkonu majstra javiska, pána Petra Königa a príjemnú zábavu.

Albín Medúz

Slovo zriadovateľa

Žijeme v dobe, keď je čoraz ťažšie pracovať s ľuďmi na báze dobrovoľnosti. Navyše v dobe, keď nás tlačia ekonomické a spoločenské podmienky ku konzumnému chápaniu kultúry bez vlastného pričinenia. Preto je obdivuhodné, že ochotnícky Divadelný súbor Hviezdoslav na svojej púti v odovzdávaní kultúrnych hodnôt pokračuje v úsilí vedome vytvárať stále nové a nové minidiela v oblasti divadla.

Zároveň blahoželáme pánu Petrovi Königovi k jeho jubileu a prajeme mu ešte veľa zdravia a tvorivých síl.

Ing. Martin Kapusta
riaditeľ Mestského kultúrneho centra

Ludvig Holberg

Barón Holberg sa narodil 3. decembra 1684 v Bergene (Nórsko), zomrel 28. júna 1754 v Kodani (Dánsko).

Mimoriadneho osvietenca, večného študenta a večného profesora si privlastňujú tak Nóri, ako aj Dáni, hoci väčšinu života trávil v Dánsku.

Keď v roku 1702 pri veľkom požiari osirel, Bergen úplne ľahol popolom, vydal sa na veľkú púť po Európe.

Odišiel študovať teológiu do Kodane na tamojšiu univerzitu. Počas štúdia sa živil ako domáci učiteľ francúzštiny, čo mu v roku 1704 umožnilo vycestovať do Holandska, Francúzska, Nemecka, Talianska a Anglicka. Z Londýna odišiel do Oxfordu, kde prežil dva roky (1706 – 1708). Upútal na seba pozornosť nielen profesorov literatúry a filozofie, ale získal si priazeň aj medzi študentmi. Na živobytie si v tom čase zarábala ako súkromný učiteľ hry na flautu a husle.

Po návrate do Kodane sa naďalej venoval štúdiu, predovšetkým geografie a histórie. V roku 1711 vydal svoje prvé teoretické dielo (Úvod do dejín predovšetkým zemí európskych), za ktoré dostal kráľovské štipendium, čo mu umožnilo druhú cestu po krajinách Európy. V roku 1717 sa stal profesorom metafyziky a logiky na univerzite v Kodani, vydával ďalšie teoretické úvahy. Vedeckú prácu v dvadsiatych rokoch osemnásteho storočia nahradili texty poetické, prozaické a dramatické. Jeho uplatnenie na poli dramatickom mu bolo znemožnené uzavretím dánskych divadiel. V tej dobe sa Holberg na univerzite venoval akademickej kariére, tu ho v roku 1720 povýšili na vedúceho Katedry latinskej literatúry a v roku 1730 sa stal vedúcim Katedry histórie. V rokoch 1735 – 1736 zastával funkciu rektora Kodaňskej univerzity a v roku 1737 sa stal univerzitným kvestorom, v tejto funkcii ostal až do roku 1751.

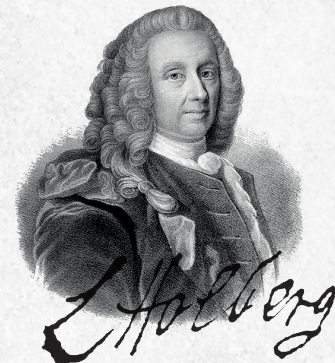
V roku 1737 obdržal titul baróna. Koncom štyridsiatych rokov napísal ešte niekoľko divadelných hier. Jeho záujem sa koncom života orientoval predovšetkým na vznikajúcu akadémiu v Soro. Tejto akadémii odkázal celý svoj majetok. Zomrel slobodný a bezdetný. Je pochovaný v Kláštore Soro.

Keď v roku 1722 bolo v Kodani otvorené prvé divadlo, v ktorom sa hralo v dánčine, stal sa Holberg kmeňovým dramatikom tohto divadla. Pri písaní hier sa inšpiroval antickými a francúzskymi vzormi. Najväčší zdroj pre neho predstavovali diela Moliéra.

Svoje hry podpísal pseudonymom Hans Mikkelsen a napísal ich spolu štyridsaťtri. Jeho dramatickú tvorbu možno rozdeliť do štyroch podskupín: komédie charakterové, komédie mravné, zápletkové komédie a paródie.

V charakterových komédiách stojí v strede titulná komická postava. Komédie mravov sú zacielené na zosmiešnenie určitého typického zvyku či niektorej známej inštitúcie.

Komédia Jeppe z vršku osciluje medzi týmito dvomi podskupinami.

LUDVIG HOLBERG

Jepppe

Z VÍŠKU

K o m é d i a

Inscenácia je venovaná 85. narodeninám Petra Königa

Premiéra 9. decembra 2023 o 19.00 v Spišskom divadle

Úprava, réžia a kostýmy: Albín Medúz

Scéna: Jaroslav Čech

Hudba: Tomáš Cvengroš

Svetlá: Jozef Nalevanko

Osoby a obsadenie

Jepppe z Víšku: Peter König

Nille, jeho žena: Slávka Kavuličová

Jakob, krčmár: Ján Berčák

Mara, jeho žena: Andrea Dlužošová

Barón: Marcel Koreň/Peter Kraus

Barónka: Magdaléna Cibulová

Lussy, slúžka u Baróna: Romana Loyová

Ing. Peter König

Na javiskách je Peter známy už 62 rokov. Svoju púť v službách Thálie začal v Letanovciach postavou Ďura Dandina v komédii J. B. Moliéra *Chudák manžel* (1961) a svoje kvality započal hned na divadelnej prehliadke cenou za herecký výkon.

Z Letanoviec prešiel na pozvanie Ing. Ladislava Roštára do Divadelného súboru Hviezdoslav (1970), ktorému je verný dodnes.

Počas rokov prežitých na ochotníckom javisku odohral okolo 500 predstavení v 38 inscenáciách a obdržal mnoho cien za herecké výkony. Dokonca za postavu Norberta v hre J Milčák - I. Liptáková Klieťka bol v roku 2007 ocenený na dvoch festivaloch, na Palárikovej Rakovej v Čadci a Malej divadelnej žatve v Trebišove.

V roku 2008 obdržal Cenu primátora mesta Spišská Nová Ves.

Za tvorivý prínos slovenskému ochotníckemu divadlu bol v roku 2013 Kysuckým osvetovým strediskom ocenený Zlatou medailou J. Palárika.

Jeho prínos v ochotníckom divadle nespočíva len v hereckej práci. Ako predseda výboru pätnásť rokov stál na čele Divadelného súboru Hviezdoslav a organizačne ho viedol, publikačne propagoval jeho činnosť, spolupodielal sa nielen na príprave Pamätníc, ale aj na knihe doc. Evy Kušnírovej z Filozofickej fakulty v Prešove *Divadlo osobitých funkcií - Divadelný súbor Hviezdoslav* a mapovaní činnosti ochotníckeho divadla na Slovensku, ktorý robil Osvetový ústav v Bratislave. Spolu s Jaroslavom Čechom pripravili 11 bannerov o činnosti Divadelného súboru Hviezdoslav od jeho vzniku až po dnešné dni, ktoré prezentovali náš súbor na výstave na pôde Filozofickej fakulty v Prešove, súčasť výzdoby skúšobných priestorov súboru.

O hercovi Petrovi Königovi je ťažko hovoriť ako výlučne ochotníckom jedincovi. V rokoch 2001 - 2004 pôsobil v divadelnom súbore R'99 (Milan Révaj), s ktorým odohral 280 predstavení po celom Slovensku. Od roku 2000 hral v Spišskom divadle ako hosť v 14 inscenáciách a odohral s týmto profesionálnym telesom viac ako 500 predstavení. Okúsil aj filmové herectvo (Sedem zhavranelých bratov), herectvo pouličného divadla (klaun - Jahodová noc) a mnoho iných javiskových prejavov (Spišské klapancie - hovorené divadlo, Geriatrio - kabaret, a iné javiskové aktivity).

Špeciálnou kapitolou jeho herectva je umelecký prednes poézie a prózy. Veľa rokov aktívne spolupracuje s Domom Matice slovenskej v Spišskej Novej Vsi a Spišskou knižnicou pri predstavovaní literárnych klasikov, ale aj súčasných autorov.

Peter je v prvom rade skromný a pracovitý človek, oddaný Divadelnému súboru Hviezdoslav. Intelektuál, ochotný pre toto divadielko hoci aj obliecť na seba montérky a vziať do ruky lopatu pri úprave skúšobne v budove Reduty.

Hviezdoslavovský klebetník

Náš tradičný divadelný klebetník, ktorým pravidelne prezrádzame divadelnej verejnosti fungovanie nášho divadelného súboru, nie je možné začať iným ako slávnostným oznámením, že v decembri minulého roku sme si na slávnostnej akadémii v koncertnej sieni Reduty pripomenuli 90 rokov existencie nášho divadelného súboru. Pri tejto príležitosti riaditeľ Domu MS v Spišskej Novej Vsi R. Zacher odovzdal súboru Pamätný list predsedu Matice slovenskej, pánovi P. Krausovi bronzovú cenu a pánovi P. Königovi Mimoriadnu cenu Matice slovenskej za dlhoročné napĺňanie programu Matice slovenskej. Súčasťou osláv bola premiéra inscenácie Jána Chalupku - Starý zalúbenec (Generálka) v réžii A. Medúza.

- 195 rokov od narodenia nášho Homéra Pavla Dobšinského bolo v apríli dôvodom na čítanie jeho rozprávok v materských školách na uliciach S. Tomášika a Komenského, ktoré pod patronátom miestneho odboru Matice slovenskej uskutočnil P. König.
- V tom istom mesiaci sme zatiaľ iba v úzkom kruhu oslávili sedemdesiatku nášho verného člena a výborníka Janka Berčáka.
- V tom istom mesiaci sa súbor (už tradične) zúčastnil 25. ročníka Divadelného Trebišova s hrou Starý zalúbenec a vrátil sa domov s 2. miestom v kategórii Prúdy tradičného divadla.
- V máji minidelegácia nášho súboru gratulovala emeritnému riaditeľovi Emilovi Labajovi k udeleniu Ceny mesta Spišská Nová Ves.
- Prvá sobota v mesiaci júl, venovaná tradičnému gulášu, spojenému s hodnotením našej divadelnej snahy, je už tradičnou samozrejmosťou. Radostné je aj konštatovanie, že sme záver sezóny v zdraví a triezvosti prežili. A hádam aj Michal Búza, tradičný prenajímateľ svojej nehnuteľnosti a okolitého pozemku šťastne prežil, lebo ho budeme potrebovať aj na budúci rok.
- 17. júla sme sa rozlúčili s pani Máriou Adamčiakovou – Gavlákovou, ktorá od roku 1962 do 2. mája 2019, teda 57 rokov, bola vzornou pokladníčkou nášho divadelného súboru. V roku 2010 bola ocenená Národným osvetovým centrom cenou POCTA RIADITEĽA NÁRODNÉHO OSVETOVÉHO CENTRA.
- 23. augusta odišiel na večnosť ďalší člen nášho divadelného súboru - Štefan Pechy, ktorý v 60-tych a začiatkom 70-tych rokov minulého storočia s nami intenzívne obrusoval divadelné dosky, potom sa s talentom jemu vlastným venoval fotografii, pracoval v levočskom archíve.
- Začiatkom augusta sa v belgickom meste Marche konali majstrovstvá sveta pouličných atrakcií. Albín Medúz získal v konkurencii viac ako 90 živých sôch druhé miesto, tak sa stal vicemajstrom sveta na rok 2023.
- Koncom mesiaca sa klauni P. König a A. Medúz podieľali na podujatí prešovský Jahodový deň a zabávali v uliciach mesta Prešov, spolu s koňom Janom Jahodom, deti aj dospelých.
- Koncom mesiaca august a v mesiacoch september a október, na podnet doc. Mgr. Evy Kušnírovej, PhDr. z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, sa konala výstava bannerov mapujúcich 90-ročnú činnosť súboru Hviezdoslav pod názvom HVIEZDOSLAVOVCI A ICH

NEÚNAVŇAVNÁ VYTRVALOSŤ. Podľa vyjadrenia kompetentných pracovníkov fakulty a aj samotných študentov sa výstava tešila neustálemu záujmu.

- Jožko Gavlák, od rokov šesťdesiatych minulého storočia je jedným z najpoprednejších členov nášho divadelného súboru a tešiac sa všeobecnej pozornosti, v mesiaci september oslávil úctyhodných 85 rokov. Pri tejto príležitosti bol prijatý primátorom mesta so zápisom do pamätnej knihy mesta. Náš jubilant je laureátom Ceny Jozefa Krónera v roku 2010 i nositeľom Ceny primátora mesta Spišská Nová Ves v roku 2008. Nech ešte dlhé roky spomíname na všetko pekné, čo sme v našom „Hviezdoslave“ vytvorili, sem-tam spotvorili, ale i zažili.
- Mesiac október patrí jubilantke Ivete Liptákovej, režisérkej osobnosti, ktorá v rokoch 2002 až 2012 v piatich inscenáciách zmenila náš tradične zameraný divadelný pohľad a naučila nás ináč vnímať a inscenovať divadelný text. Mohutné ŽIVIJÓÓÓ a stále zdravie Ti, Ivetka, viňšujeme i v tomto klebetníku!
- 9. októbra prijal v obradnej sieni primátor mesta Pavol Bečarik majstra Martina Hubu. Pri tejto príležitosti členovia nášho súboru mu venovali spomienku na jeho otca, majstra Mikuláša Hubu. Martin Huba verejne poďakoval hviezdoslavovcom za pripomenutie účasti jeho otca pri formovaní nášho súboru v jeho začiatkoch a ubezpečil nás, že Mikuláš až do svojej smrti sledoval snahu divadelného súboru a bol naň hrdý.

Na tomto klebetníku pracovali a sú zaň zodpovední:

Ing. Peter König a Albín Medúz

Minimedailón

Pedagogička, organizátorka kultúrnych a spoločenských podujatí, kultivátorka slovenského jazyka, milovníčka pekného slova a divadla, členka MO Matice slovenskej i Spoločnosti M. R. Štefánika.

Má bohaté skúsenosti v práci s mládežou: príprava na recitátorské súťaže Hviezdoslavov Kubín, Vansovej Lomnička, Dilingova Trstená či Slovo u Boha, príprava na rétorické súťaže Štúrov Zvolen, Mládež a odkaz Alexandra Dubčeka, spolupráca so Spišským kultúrnym centrom, knižnicou a ďalšími organizáciami.

Podieľala sa na realizácii predstavenia Novoveskí študenti pri príležitosti 150. výročia založenia Gymnázia v Spišskej Novej Vsi, ako aj na príprave inscenácie hry Wiliama Shakespeara Romeo a Júlia pod režijnou taktovkou Jozefa Novysedláka.

Sme radi, že pani Dagmar Jurašková v minulom roku prijala ponuku stať sa aj členkou výboru Divadelného súboru Hviezdoslav.

Podakovanie

Komu poďakovať, keď je tých organizácií a jednotlivcov tak veľa,
nášmu zriaďovateľovi, Mestskému kultúrnemu centru, za nesmiernu trpezlivosť
a za odpúšťanie malých prehreškov, ktorých sa stavec menovaný Divadelný súbor Hviezdoslav
v priebehu prípravy Jeppeho z Víšku dopúšťal;

Spišskému divadlu, že nám umožnilo premiérovať na ich profesionálnej scéne;
naším kamarátom z „fanklubu“: prof. Eve Kušnírovej z Filozofickej fakulty Prešovskej
univerzity, Ing. Emilovi Labajovi, Tomášovi Cvengrošovi, Lucianovi Cmorejovi, Jarovi Čechovi
a ďalším a ďalším ľuďom, často anonymným, ktorí nás dokážu vyhecovať až do práce;
a, samozrejme, našim sponzorom, lebo umenie je živé nielen slovom.

Sponzori

Pohrebná služba
Rastislav Findura
Slovenská 8, 052 01 Spišská Nová Ves, tel.: 053/446 70 70

**SPIŠSKÉ
DIVADLO**

BETÓN-SPIŠ

VÝROBA A DOPRAVA BETÓNU

Vydalo: Mestské kultúrne centrum, Spišská Nová Ves
Zodpovedný: Ing. Martin Kapusta
Grafická úprava a sadzba: Lucia Petrová, Progrup SK, s. r. o.
Jazyková úprava: Ing. Andrea Jančíková
Tlač: Progrup SK, s. r. o.
Počet výtlačkov: 100 ks, nepredajné